

Kastje #36, gereed voor inspectie, juni 2025 | Stef Kok

Mezeneitjes, april 2025 | Stef Kok

Nestkastinspectie, ervaringen van een nieuweling

Stef Kok

Aan het eind van de cursus vogelherkenning (zie artikel hierover in *De Korhaan* van zomer 2025) werd een overzicht gegeven van de werkgroepen die de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken rijk is. Als beginnend vogelaar sprak de werkgroep nestkasten me wel aan. Hierbij mijn verslag van een leuke en unieke ervaring.

Smithuyserbos

Na mijn aanmelding werd ik door Coby Jeninga in contact gebracht met Paul Keuning. Hij is de beheerder van de 70 nestkasten in het Smithuyserbos. Dit perceel ligt tussen Hilversum en de Lage Vuursche. Het is een gemengd bos van loof- en naaldbomen, hier en daar licht glooiend en heel rustig. De keren dat we er rondliepen zijn we een handvol wandelaars tegengekomen. Onwetend van wat me te wachten stond,

was ik in het begin vooral bezig met het kastje zelf: wat is de bedoeling en wat moet ik doen? De route en de locaties van de kastjes hadden toen minder mijn aandacht. Toen Paul mij vroeg of ik het tellen kon overnemen tijdens zijn vakantie dacht ik gelijk: Oeps, ik kan ze nooit allemaal vinden. Aan de hand van een kaartje ben ik op eigen houtje de nestkastjes gaan zoeken. De meeste heb ik gevonden, voor een paar had ik hulp nodig. Ik kon de kastjes nu vinden en had voor mijn gevoel meer grip op de route en de plek van de kastjes.

Inspectieronde

De wekelijkse inspectieronde startte vanaf het fraaie Wolfsdreuviik, een kasteelachtig gebouwtje in het zuiden van het bos, waar de ladder lag. Het inspecteren bestaat uit een grote en kleine ronde en daartussendoor een korte koffiepauze. In de week dat Paul

met vakantie was en ik de ronde met Peter Liefbroer liep, was het bestuur van de beheerende stichting aanwezig en konden we het gebouwtje van binnen bekijken. Dat was een leuk cultureel extraatje.

De activiteiten rond een nestkast zijn telkens min of meer hetzelfde: de een klimt naar het nestkastje en de ander noteert. Het nestkastje hangt op circa drie meter hoogte. Klepje open en waarnemen. Je kijkt naar nestbouw, aantal gelegde eitjes, aantal uitgekomen jongen en schat de leeftijd cq. het groeistadium. Verder een check op de aanwezigheid van de ouders op het nest en/of in de omgeving. Klepje sluiten en met de ladder in de hand op naar de volgende. De gehele ronde duurt zo'n 2,5 uur. Het werken in een tweetal is fijn. De één doet de waarnemingen en de ander noteert deze in het logboek. Het loggen van de observaties gaat met landelijk

Eitjes (links, mei 2025) en jongen (rechts, juni 2025) van een Bonte Vliegenvanger | Stef Kok

vastgestelde codes. Ik moest heel vaak spieken in de tabel. Bij twijfel keken we beiden, vooral om het groeistadium te bepalen. Na verloop van tijd wisselden we van rol.

Nestjes

Het nest van de Koolmees en Pimpelmees bestaat uit mos, in sommige gevallen een laag van ruim tien centimeter. De Bonte Vliegenvanger maakt een mooi kommetje van gedroogd gras.

Het aantal gelegde eitjes varieert van zes tot twaalf. De eitjes van een Koolmees en Pimpelmees zijn grauwwit met bruine vlekjes. Ik kon het onderscheid niet goed maken. Dat was pas te bepalen als een ouder op het nest zat, of bij het zien van de jonge vogels. De eitjes van de Bonte Vliegenvanger zijn lichtblauw. Aan de hand van de eerste legdatum, de legselgrootte en dertien dagen broedtijd is de datum van uitkomen redelijk nauwkeurig te bepalen.

In de broedtijd blijft de vogel als je de bovenkant opent vaak op het nest zitten. Je kan ze dan makkelijk fotograferen wat ik een paar maal heb gedaan. Het instinct is heel sterk. Als je met je hand in de kast gaat vliegen ze weg, hoop

je. Het schijnt dat ze snel terugkeren en het voorval vergeten. De verstoorde ouders in de directe omgeving maken met een hoop kabaal kenbaar dat we niet welkom zijn. In één geval heb ik na openen van de kast een heel boos Koolmeesje meegemaakt, die me al blazend probeerde te verjagen. Een Pimpelmeesje bleef rustig zitten na openen. De Bonte Vliegenvanger keek me verschrikt aan toen ik de klep opende. Tja, heel begrijpelijk als in een keer het dak van je huis openklapt. Als de vogels toch bleven zitten staakten we de verjaagpoging.

Roze hoopjes

Na dertien dagen komen de eitjes uit en kronkelen roze hoopjes leven over elkaar heen. Als je wat geluid maakt gaan de bekjes open in afwachting van eten dat door de vader of moeder wordt gebracht. Maar helaas kwamen we niets brengen, alleen kijken en tellen. De jonge vogels groeien als kool. Zou de Koolmees daar zijn naam aan te danken hebben? Na circa negentien dagen zijn ze volgroeid en klaar om uit te vliegen. Ik vind het werkelijk een wonder hoe rap dat gaat.

Bonte Vliegenvanger op het nest juni 2025 | Stef Kok

Boze Koolmees op het nest april 2025 | Stef Kok

Pimpelmees op het nest april 2025 | Stef Kok

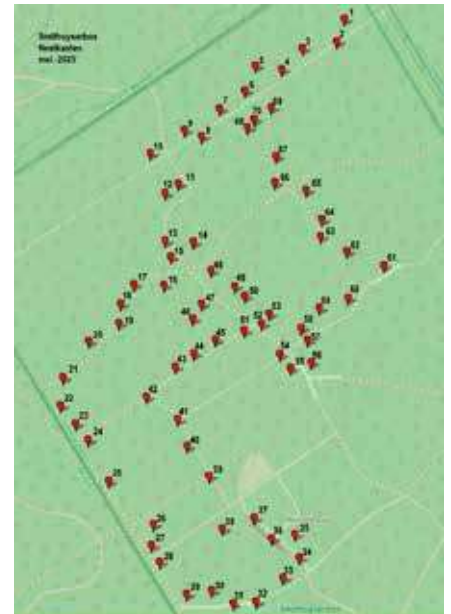
Cijfers

Nog wat statistieken:

- Van de 70 kastjes bleven er 30 leeg, 40 zijn gebruikt, hiervan 10 met nestbouw of niet-uitgebroede eitjes, uiteindelijk 30 te kenmerken als succesvol.
- Het broedseizoen en daarmee de inspectie loopt van half april tot eind juni.
- Koolmees in 14 kastjes, 115 eitjes en 102 uitgevlogen jongen.
- Pimpelmees in 10 kastjes, 110 eitjes en 85 uitgevlogen jongen.
- Bonte Vliegenvanger in 6 kastjes, 26 eitjes en 22 uitgevlogen jongen.
- Niet alle eitjes komen uit en sommige jonge vogels overleven de eerste dagen niet.

Schoonmaken

Als het nest verlaten is kan het zijn dat er nog een tweede broedsel komt. We hebben dat in slechts één geval meegemaakt. Na de broedperiode volgt in fasen, afhankelijk of de kastjes nog bezet zijn, het schoonmaken van het nestkastje door het nestmateriaal te verwijderen. De kastjes zijn dan weer klaar voor volgend jaar. In de winter worden sommige daarvan als slaapplek gebruikt. Ik heb erg genoten van deze wekelijkse nestkastjesinspectie en het van zo dichtbij aanschouwen van de ontwikkeling vanaf een eitje naar een uitvliegend vogeltje. Wat een wonder in zo'n korte tijd.

Route nestkasten 2025 | Stef Kok

Hongerige jonge mezen
mei 2025 | Stef Kok

Pimpelmezen bijna klaar voor vertrek
mei 2025 | Stef Kok

